

جمهوری اسلامی ایران
Islamic Republic of Iran

سازمان ملی استاندارد ایران

Iranian National Standardization Organization

استاندارد ملی ایران

۲۰۰۳۲

چاپ اول

۱۳۹۵

INSO

20032

1st.Edition

2016

حفاظت از اموال فرهنگی -
اصطلاحات و تعاریف عمومی اصلی

**Conservation of cultural property-
Main general terms and definitions**

ICS: 01.040.97; 97.195

به نام خدا

آشنایی با سازمان ملی استاندارد ایران

موسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران به موجب بند یک ماده ۳ قانون اصلاح قوانین و مقررات موسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران، مصوب بهمن ماه ۱۳۷۱ تنها مرجع رسمی کشور است که وظیفه تعیین، تدوین و نشر استانداردهای ملی (رسمی) ایران را به عهده دارد.

نام موسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران به موجب یکصد و پنجاه و دومین جلسه شورای عالی اداری مورخ ۹۰/۶/۲۹ به سازمان ملی استاندارد ایران تغییر و طی نامه شماره ۲۰۶/۳۵۸۳۸ مورخ ۹۰/۷/۲۴ جهت اجرا ابلاغ شده است. تدوین استاندارد در حوزهای مختلف در کمیسیونهای فنی مرکب از کارشناسان سازمان، صاحب نظران مراکز و موسسات علمی، پژوهشی، تولیدی و اقتصادی آگاه و مرتبط انجام می شود و کوششی همگام با مصالح ملی و با توجه به شرایط تولیدی، فناوری و تجاری است که از مشارکت آگاهانه و منصفانه صاحبان حق و نفع، شامل تولیدکنندگان، مصرف کنندگان، صادرکنندگان و واردکنندگان، مراکز علمی و تخصصی، نهادها، سازمانهای دولتی و غیردولتی حاصل می شود. پیش نویس استانداردهای ملی ایران برای نظرخواهی به مراجع ذی نفع و اعضای کمیسیونهای فنی مربوط ارسال می شود و پس از دریافت نظرها و پیشنهادهای در کمیته ملی مرتبط با آن رشته طرح و در صورت تصویب به عنوان استاندارد ملی (رسمی) ایران چاپ و منتشر می شود.

پیش نویس استانداردهایی که موسسات و سازمانهای علاقه مند و ذی صلاح نیز با رعایت ضوابط تعیین شده تهیه می کنند در کمیته ملی طرح و بررسی و در صورت تصویب، به عنوان استاندارد ملی ایران چاپ و منتشر می شود. بدین ترتیب، استانداردهایی ملی تلقی می شوند که بر اساس مفاد نوشته شده در استاندارد ملی ایران شماره ۵ تدوین و در کمیته ملی استاندارد مربوط که سازمان ملی استاندارد ایران تشکیل می دهد به تصویب رسیده باشد.

سازمان ملی استاندارد ایران از اعضای اصلی سازمان بین المللی استاندارد (ISO)^۱، کمیسیون بین المللی الکتروتکنیک (IEC)^۲ و سازمان بین المللی اندازه شناسی قانونی (OIML)^۳ است و به عنوان تنها رابط^۴ کمیسیون کدکس غذایی (CAC)^۵ در کشور فعالیت می کند. در تدوین استانداردهای ملی ایران ضمن توجه به شرایط کلی و نیازمندیهای خاص کشور، از آخرین پیشرفت های علمی، فنی و صنعتی جهان و استانداردهای بین المللی بهره گیری می شود.

سازمان ملی استاندارد ایران می تواند با رعایت موازین پیش بینی شده در قانون، برای حمایت از مصرف کنندگان، حفظ سلامت و ایمنی فردی و عمومی، حصول تضمین کیفیت فرآورده ها و ملاحظات زیست محیطی و اقتصادی، اجرای بعضی از استانداردهای ملی ایران را برای فرآورده های تولیدی داخل کشور و/ یا اقلام وارداتی، با تصویب شورای عالی استاندارد، اجباری کند. سازمان می تواند به منظور حفظ بازارهای بین المللی برای فرآورده های کشور، اجرای استاندارد کالاهای صادراتی و درجه بندی آن را اجباری کند. هم چنین برای اطمینان بخشیدن به استفاده کنندگان از خدمات سازمانها و موسسات فعال در زمینه مشاوره، آموزش، بازرسی، ممیزی و صدور گواهی سامانه های مدیریت کیفیت و مدیریت زیست محیطی، آزمایشگاهها و مراکز کالیبراسیون (واسنجی) وسایل سنجش، سازمان ملی استاندارد ایران این گونه سازمانها و موسسات را بر اساس ضوابط نظام تایید صلاحیت ایران ارزیابی می کند و در صورت احراز شرایط لازم، گواهی نامه تایید صلاحیت به آنها اعطا و بر عملکرد آنها نظارت می کند. ترویج دستگاه بین المللی یکاها، کالیبراسیون (واسنجی) وسایل سنجش، تعیین عیار فلزات گران بها و انجام تحقیقات کاربردی برای ارتقای سطح استانداردهای ملی ایران از دیگر وظایف این سازمان است.

1- International Organization for Standardization

2 - International Electrotechnical Commission

3- International Organization of Legal Metrology (Organisation Internationale de Metrologie Legale)

4 - Contact point

5 - Codex Alimentarius Commission

کمیسیون فنی تدوین استاندارد

«حفاظت از اموال فرهنگی - اصطلاحات و تعاریف عمومی اصلی»

رئیس:

امین شیرازی، شهرزاد
(دکترای مرمت آثار تاریخی و فرهنگی)

سمت و/یا نمایندگی

پژوهشکده حفاظت و مرمت آثار تاریخی -
فرهنگی

دبیر:

کاویانی، فرید
(کارشناسی شیمی)

اداره کل استاندارد استان کرمان

اعضا: (اسامی به ترتیب حروف الفبا)

ابراهیم زاده، رضا
(کارشناسی ارشد مهندسی مکانیک)

دانشگاه شهید باهنر کرمان

ابراهیمی، افشین
(دکترای مرمت آثار تاریخی و فرهنگی)

پژوهشکده حفاظت و مرمت آثار تاریخی -
فرهنگی

ارباب‌سیر، حسین
(کارشناسی ارشد مهندسی معدن)

دانشگاه شهید باهنر کرمان

جعفرزاده، صدیقه
(کارشناسی مرمت آثار تاریخی)

آزمایشگاه اداره کل میراث فرهنگی، صنایع
دستی و گردشگری استان کرمان

جوادی، مهتری
(کارشناسی ارشد باستان‌شناسی)

اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و
گردشگری استان کرمان

دادالهی، مهرانگیز
(کارشناسی شیمی کاربردی)

اداره استاندارد شهرستان سیرجان

رحمانی، غلامرضا
(دکترای مرمت آثار تاریخی و فرهنگی)

پژوهشکده حفاظت و مرمت آثار تاریخی -
فرهنگی

زاهدی، محمد رضا
(دکترای باستان‌شناسی)

اداره کل موزه‌ها و اموال منقول تاریخی
کشور

زندى، عصمت
(کارشناسی ارشد باستان‌شناسی)

اداره کل موزه‌ها و اموال منقول تاریخی
کشور

بازنشسته سازمان میراث فرهنگی، صنایع
دستی و گردشگری

عامری، سعید
(کارشناسی مرمت آثار تاریخی)

پژوهشکده حفاظت و مرمت آثار تاریخی-
فرهنگی

علی میرزایی، فاطمه
(کارشناسی مرمت آثار تاریخی)

دانشگاه لرستان

کولیوند، فرشاد
(کارشناسی ارشد مهندسی مکانیک سنگ)

اداره کل استاندارد استان کرمان

کیانفر، مریم
(کارشناسی ارشد شیمی فیزیک)

دانشگاه شهید باهنر کرمان

محمدی، پوریا
(کارشناسی ارشد شیمی)

رئیس اداره استاندارد شهرستان سیرجان

یزدی میرمخلصونی، سید محمد
(کارشناسی فیزیک)

فهرست مندرجات

صفحه	عنوان
ب	آشنایی با سازمان ملی استاندارد ایران
ج	کمیسیون فنی تدوین استاندارد
ز	پیش‌گفتار
ح	مقدمه
۱	۱ هدف و دامنه کاربرد
۱	۲ مراجع الزامی
۱	۳ اصطلاحات و تعاریف
۱۲	پیوست الف (اطلاعاتی) فهرست اصطلاحات
۱۳	کتاب‌نامه

پیش گفتار

استاندارد «حفاظت از اموال فرهنگی - اصطلاحات و تعاریف عمومی اصلی» که پیش‌نویس آن در کمیسیون - های مربوط توسط سازمان ملی استاندارد ایران تهیه و تدوین شده و در دویست و هفتاد و هفتمین اجلاس کمیته ملی خدمات مورخ ۱۳۹۵/۰۱/۲۳ مورد تصویب قرار گرفته است، اینک به استناد بند یک ماده ۳ قانون اصلاح قوانین و مقررات سازمان استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران، مصوب بهمن‌ماه ۱۳۷۱، به عنوان استاندارد ملی ایران منتشر می‌شود.

برای حفظ همگامی و هماهنگی با تحولات و پیشرفت‌های ملی و جهانی در زمینه صنایع، علوم و خدمات، استانداردهای ملی ایران در مواقع لزوم تجدیدنظر خواهند شد و هر پیشنهادی که برای اصلاح و تکمیل این استانداردها ارائه شود، هنگام تجدیدنظر در کمیسیون فنی مربوط مورد توجه قرار خواهد گرفت. بنابراین، باید همواره از آخرین تجدیدنظر استانداردهای ملی استفاده کرد.

منبع و ماخذی که برای تهیه این استاندارد مورد استفاده قرار گرفته به شرح زیر است:

BS EN 15898: 2011, Conservation of cultural property- Main general terms and definitions

مشاهدات کلی

این استاندارد یک قسمت از مجموعه استانداردهای ملی ایران در موضوع حفاظت از میراث و اموال فرهنگی است. این استاندارد، اصطلاحات و تعاریف آنها برای مجموعه‌ای از مفاهیم عمومی، که به‌طور گسترده توسط افراد مشغول حفاظت از آثار تاریخی- فرهنگی ملموس استفاده می‌شود، ارائه کرده است. هدف این استاندارد، کمک به درک بیش‌تر و تشویق به همکاری میان افراد مسئول یا علاقه‌مند به آثار تاریخی- فرهنگی می‌باشد. نیاز به چنین شرایط و روش‌های روشن در به‌کارگیری کلمات حفاظت، برای اجتناب از سردرگمی و برای حصول اطمینان از این امر که برداشت یک فرد از بیان یک کلمه مطابق با برداشت فرد دیگر باشد، به‌طور گسترده‌ای در سال‌های اخیر مشهود بوده است. تعریف اصطلاحات در این استاندارد نیز، به حصول اطمینان از استفاده مداوم واژه‌ها و مفاهیم در دیگر استانداردهای حفاظت اموال و آثار تاریخی- فرهنگی، کمک می‌کند.

تمرکز تمام استانداردهای یاد شده بر روی حفاظت از اموال و آثار تاریخی- فرهنگی ملموس است. با این حال، هر شیء فرهنگی، دارای جنبه‌های غیرملموس نیز است. اگر حفاظت از شیء ملموس به درستی انجام گیرد، جنبه غیرملموس نیز مورد توجه قرار گرفته است.

آثار تاریخی- فرهنگی ملموس شامل هر دو مورد غیرمنقول^۱ (مانند ساختمان‌ها و سازه‌ها) و منقول^۲ (مانند اسناد بایگانی شده، آثار هنری)^۳ است. افرادی که در این دو حوزه گسترده مشغول به فعالیت هستند، به روش‌های ماهرانه مختلفی به استفاده از برخی کلمات حفاظت و استفاده از لغاتی که در زمینه دیگر کاربردی نداشتند، متمایل بودند. این تلاش برای یک‌پارچه کردن واژه‌شناسی، ممکن است گاهی نیاز به توافق داشته باشد. این نشان دهنده کاربرد کنونی است با این احتمال که، تمام تعاریف دقیقاً در جایگاه همان حوزه از فعالیت، قرار نگرفته‌اند.

اصطلاحات ارائه شده در این استاندارد، توسط متخصصان میراث منقول و غیرمنقول مشغول به فعالیت در این حوزه، انتخاب شده‌اند. اگرچه مناظر، پارک‌ها و باغ‌ها نیز بخشی از آثار تاریخی- فرهنگی ساخته دست بشر هستند، این واژه‌شناسی هنوز به‌طور کامل به آنها و همچنین مقرهای باستان‌شناسی مدفون شده مربوط نمی‌شود. حفاظت از میراث رقمی (دیجیتال) نیز به همین گونه است و در دیگر چارچوب‌ها و استانداردها مورد بررسی قرار می‌گیرد.

قراردادهای مورد استفاده، آن دسته از قراردادهایی هستند که در استانداردهای ملی ایران ۱-۱۸۸۸۷ و ۲-۱۸۸۸۷ و استاندارد ISO 704، توصیه شده‌اند. فقط اسامی تعریف شده‌اند و افعال و صفات تعریف نشده‌اند. در هر تعریف سعی شده تا مفهوم به‌گونه‌ای که در سراسر حوزه حفاظت مورد استفاده قرار می‌گیرد به‌صورت

1 - Immovable

2 - Movable

۳ - این تمایز گاهی اوقات، صرفاً تقریبی است: یک نقاشی روی دیوار ممکن است یک روز در یک ساختمان ثابت باشد ولی روز دیگر به یک محل نگهداری آثار هنری انتقال داده شود. اکثر ساختمانها غیرمنقول می‌باشند، با این حال برخی موزه‌ها هستند که در آنها ساختمانهایی وجود دارد که به آنجا منتقل شده‌اند.

موجز و مختصر بیان شود. در جاهایی که ضرورت داشته است، چند یادآوری و مثال اضافه شده است. بهتر است هر تعریف تا آنجا که ممکن است، قادر باشد تا به جای اصطلاحی که در جمله مربوطه به کار رفته است، جایگزین شود.

از اولین استاندارد در زمینه واژه‌شناسی حفاظت از آثار تاریخی - فرهنگی انتظار نمی‌رود که تمام مسائل را حل کند و به دست آوردن موافقت عمومی آن بسیار بعید می‌کند. مانند تمام استانداردها، این استاندارد نیز در پاسخ به کسانی که از آن استفاده می‌نمایند و هم‌چنین تغییرات پی‌درپی زبان، در طول سال‌ها دچار تغییر خواهد شد. کاربران در پیشنهاد برای بهبود استانداردها، مورد تشویق قرار خواهند گرفت. نظرات نیز برای استفاده در نسخه بعدی گردآوری می‌گردند.

مراجع و منابع

برای معنای کلمات مشترک انگلیسی، مرجع مورد استفاده در تعاریف، اصطلاحات معمول حال حاضر است. بسیاری از منابع ذکر شده در کتاب‌نامه، در توسعه تعاریف، به ویژه منشور و رهنمودهای ارائه شده توسط نهادهای حرفه‌ای بین‌المللی بسیار ارزشمند بوده است.

از سال ۱۹۶۴ توسعه اصطلاحات و شیوه‌های مورد استفاده در حفاظت و مرمت، ابتدا توسط منشور ونیز و پس از آن منشور بورا، دارای انعکاسی جهت دار و بر اساس تجارب حفاظت و مرمت میراث دست ساخته بشری و محوطه‌های تاریخی بود.^۵ در این استاندارد تعریف چهار اصطلاح کلی ارائه شده (حفاظت، حفاظت پیشگیرانه، حفاظت درمانی، احیا)، به صورت موازی با تعاریف ICOM-CC تدوین شده [۷] و در نتیجه اگرچه دارای وجوه اشتراک قابل توجهی است، اما با آنها متفاوت است.

اقدامات حفاظتی

اقدامات حفاظتی بین کشورها و فرهنگ‌ها در سراسر جهان متفاوت است. تصمیم‌گیری در موضوع حفاظت به ندرت ساده و آسان است. بسیاری از عوامل باید در نظر گرفته شوند که بعضی از آنها از طریق نظرسنجی مشخص گردیده، بعضی بر اساس اهمیت تعیین شده، برخی ناشی از زمینه و کاربرد فعلی و یا بر اساس یافته‌های به دست آمده حین کار بر روی اثر می‌باشند.

ساختار استاندارد و شیوه استفاده

ترتیب اصطلاحات، بر اساس رویکردی است که اکثر متخصصین حفاظت از آثار تاریخی - فرهنگی در این کار پیش می‌گیرند. آنچه که باید حفاظت شود، اهمیت و شرایط آن، اساس کار را می‌سازند. اصطلاحات حفاظت منعکس‌کننده اصول اساسی هستند و در شناسایی اقدامات پیشگیرانه از یک سو و فعالیت‌های اصلاحی و بازسازی از سوی دیگر، به چند دسته تقسیم می‌گردند. واژه‌هایی مانند «احیا»^۱ و «نوسازی»^۲، با

1 - Rehabilitation

2 - Renovation

توجه به پایبندی به اصول اساسی مانند توجه به شواهد، مرز آنچه به معنای حفاظت است، را تعیین می‌کند. مستندسازی تمام مراحل حفاظت، یک بخش ضروری از فرآیند کلی برنامه‌ریزی حفاظت است. برخی افراد ممکن است این ساختار را بلافاصله قابل اجرا نیابند، به ویژه اگر در جست‌وجوی یک واژه خاص هستند. با توجه به ماهیت غیرقابل پیش‌بینی، اغلب پیچیده و چند وجهی عمل حفاظت، گروه‌بندی اصطلاحات نباید غیرقابل تغییر و صلب در نظر گرفته شود، هر چند امید است که بسیاری آن را مفید یابند.

حفاظت از اموال فرهنگی - اصطلاحات و تعاریف عمومی اصلی

۱ هدف و دامنه کاربرد

هدف از تدوین این استاندارد، تعیین تعاریف اصطلاحات عمومی اصلی در زمینه حفاظت از اموال فرهنگی، با توجه ویژه به آن دسته از اصطلاحاتی است که اهمیت یا کاربرد بیش‌تری دارند.

۲ مراجع الزامی

در این استاندارد کاربرد ندارد.

۳ اصطلاحات و تعاریف

در این استاندارد اصطلاحات و تعاریف زیر به کار می‌رود:

۱-۳ اصطلاحات میراث فرهنگی

۱-۱-۳

میراث فرهنگی

Cultural heritage

به کلیه آثار باقی‌مانده از گذشتگان که دارای ارزش فرهنگی است و حائز اهمیت برای نسل‌های حال و آینده، گفته می‌شود.

۲-۱-۳

میراث فرهنگی ملموس

Tangible cultural heritage

بیان مادی و کالبدی آثار تاریخی - فرهنگی است.
یادآوری - میراث فرهنگی ملموس ممکن است منقول^۱ یا غیرمنقول^۲ باشد.

۳-۱-۳

شیء

Object

به نمایش منفرد آثار تاریخی - فرهنگی ملموس اشاره دارد.

1 - Movable
2 - Immovable

یادآوری - واژه شیء در این استاندارد برای هر دو آثار تاریخی - فرهنگی منقول و غیرمنقول استفاده می‌شود. در زمینه‌های حرفه‌ای خاص واژه‌های دیگری استفاده می‌شود، مانند «مصنوع/ دست ساخته^۱»، «اموال فرهنگی^۲»، «قطعه»، «مجموعه^۳»، «محوطه^۴»، «ساختمان»، «بافت».

۴-۱-۳

مجموعه

Collection

به گروهی از اشیاء گفته می‌شود که دارای اهمیت مشترک یا مرتبط هستند. **یادآوری** - واژه‌ی «مجموعه» عمدتاً در مورد آثار تاریخی - فرهنگی منقول کاربرد دارد. در زمینه آثار تاریخی - فرهنگی غیرمنقول واژگان دیگری استفاده می‌شود، مانند: «بافت تاریخی^۵»، «محوطه تاریخی^۶»، «منطقه حفاظت شده^۷»، «باغ تاریخی^۸».

۵-۱-۳

ارزش

Value

جنبه‌ای از اهمیت است که از طرف افراد یا جامعه به یک شیء نسبت داده می‌شود. **یادآوری ۱** - ارزش‌ها می‌توانند انواع مختلفی داشته باشند، برای مثال: ارزش هنری، نمادین، تاریخی، اجتماعی، اقتصادی، علمی، فناورانه و غیره. **یادآوری ۲** - ارزش نسبت داده شده می‌تواند با توجه به شرایط، برای مثال چگونگی درک و دریافت یا قدمت و اهمیت اثر در زمان، تغییر کند. بهتر است ارزش، همیشه به وسیله شاخصه معتبر آن مشخص شده باشد.

۶-۱-۳

اهمیت

Significance

به ترکیبی از تمام ارزش‌های اختصاص یافته به یک شیء، گفته می‌شود.

۷-۱-۳

اصالت

Authenticity

میزان انطباق هویت یک شیء با آن چیزی است که به آن نسبت داده می‌شود. **یادآوری** - مفهوم سندیت نباید با مفهوم اصل (در مقابل بدل) اشتباه گرفته شود.

- 1 - Artefact
- 2 - Cultural property
- 3 - Ensemble
- 4 - Site
- 5 - Historic ensemble
- 6 - Historic site
- 7 - Conservation area
- 8 - Historic garden

Context

شرایطی که در گذشته، حال و آینده، می تواند بر اهمیت اثر تأثیرگذار باشد. یادآوری - مفهوم بستر به شرایط ملموس و ناملموسی اشاره می کند که یک شیء در آن به وجود آمده، ساخته شده، استفاده شده، مورد پرستش واقع شده، یافت شده، مورد کاوش باستان شناسی قرار گرفته، نگهداری و ارائه شده است.

۲-۳ اصطلاحات شرایط

۱-۲-۳

شرایط

Condition

به حالت فیزیکی یک شیء در یک زمان خاص، گفته می شود. یادآوری - ارزیابی حالت یک شیء به قدمت و در نتیجه به چرایی انجام ارزیابی بستگی دارد.

۲-۲-۳

محیط اطراف

Environment

محیط اطراف یک شیء، برخی جنبه هایی است که ممکن است شیء تحت تأثیر آن شرایط قرار گیرد. یادآوری - این جنبه ها می توانند منشاء انسانی، فیزیکی، شیمیایی، بیولوژیکی یا آب و هوایی داشته باشند.

۳-۲-۳

تمامیت (یکپارچگی)

Integrity

به میزان یکپارچگی فیزیکی یا مفهومی یک شیء، گفته می شود.

۴-۲-۳

دگرگونی

Alteration

به تغییر در شرایط، خواه مناسب یا نامناسب، عمدی یا غیرعمدی، گفته می شود.

۵-۲-۳

نقص (عیب)

Defect

به نقص یک شیء ناشی از مفهوم، تولید یا روند ساخت آن یا به دلیل ماهیت مواد و مصالح به کار رفته در آن، گفته می شود.

۶-۲-۳

دیرینگی (پیرشدگی)

Ageing

به تغییر طبیعی در طی زمان، دیرینگی (پیرشدگی) گفته می‌شود. یادآوری - دیرینگی می‌تواند شبیه‌سازی شده و یا به‌طور مصنوعی ایجاد شود.

۷-۲-۳

آسیب

Damage

به نوعی دگرگونی گفته می‌شود که ارزش یا پایداری اثر را کاهش می‌دهد. یادآوری ۱- ثبات می‌تواند فیزیکی، شیمیایی، بیولوژیکی و غیره باشد. یادآوری ۲- اگرچه آسیب دارای معنی ضمنی منفی است، با این حال گاهی اوقات ممکن است موجب افزایش اهمیت اثر در نظر گرفته شود.

۸-۲-۳

فرسودگی

Deterioration

به تغییر تدریجی در شرایط گفته می‌شود که ارزش یا پایداری اثر را کاهش می‌دهد. یادآوری ۱- این اصطلاح می‌تواند به خود فرآیند نیز ارجاع داده شود. یادآوری ۲- اصطلاح «تخریب» گاهی اوقات به عنوان مترادف با اصطلاح آسیب‌دیدگی استفاده می‌شود. یادآوری ۳- برای میراث منقول، اصطلاح «فرسودگی» هم‌چنین برای توصیف بدتر شدن وضعیت، به‌صورت کامل و ناگهانی به‌کار می‌رود.

۹-۲-۳

بی‌ثباتی (ناپایداری)

Instability

به عدم تعادل فیزیکی یا شیمیایی گفته می‌شود که می‌تواند منجر به فرسودگی یا تخریب شود.

۱-۹-۲-۳

ثبات مکانیکی

Mechanical stability

به ظرفیت یک شیء برای حفظ تعادل تحت نیروهای اعمال شده، بدون از دست دادن استحکام مکانیکی، گفته می‌شود.

۲-۹-۲-۳

ثبات شیمیایی

Chemical stability

به ظرفیت یک ماده برای مقاومت در برابر تغییر شیمیایی، گفته می‌شود.

۱۰-۲-۳

هوازگی

Weathering

به دگرگونی ناشی از قرار گرفتن در معرض عوامل محیطی، گفته می‌شود.

۳-۳ اصطلاحات حفاظت

۱-۳-۳

حفاظت، حفاظت - مرمت

Conservation, conservation-restoration

به اقدامات و فعالیت‌های مراقبتی با هدف حفاظت از آثار تاریخی - فرهنگی، همراه با توجه به اهمیت آنها، شامل قابل دسترس بودن آن برای نسل‌های حال و آینده، گفته می‌شود.

یادآوری ۱- حفاظت شامل حفاظت پیشگیرانه، حفاظت درمانی و مرمت است (به مرجع شماره [۲۹] کتاب‌نامه مراجعه شود).

یادآوری ۲- اصطلاح حفاظت - مرمت، عمدتاً در زمینه آثار تاریخی - فرهنگی منقول مورد استفاده قرار می‌گیرد.

یادآوری ۳- اصطلاح «نگهداری» نیز به عنوان مثال در کتابخانه‌ها و بایگانی‌ها استفاده می‌شود.

یادآوری ۴- تمام اقدامات حفاظتی بر اساس شواهد مستند یا مدارک ذیربط می‌باشند. (به مرجع شماره [۱۸] کتاب‌نامه مراجعه شود).

۲-۳-۳

برگشت پذیری

Reversibility

وضعیتی که در آن، یک اقدام انجام شده را می‌توان بدون آسیب رساندن به شیء، به وضعیت قبل برگرداند.

۳-۳-۳

سازگاری

Compatibility

حدی که در آن اثر می‌تواند با یک ماده دیگر (مصرفی برای حفاظت) بدون آن که ارزش و پایداری اش تهدید شود، همراه شود.

۴-۳-۳

دوام

Durability

توانایی مقاومت در برابر اثر فرسایش و عوامل آسیب‌رسان در موقعیت‌های عملی است.
[منبع: استاندارد ملی ایران شماره ۱۶۸۶۹]
یادآوری - دوام نباید با «تداوم یا بقا» اشتباه شود، به استاندارد EN ISO 9706 مراجعه شود.

۵-۳-۳

حفاظت پیشگیرانه

Preventive conservation

مجموعه اقدامات و فعالیت‌ها با هدف اجتناب یا به حداقل رساندن آسیب، فرسایش و تخریب که مانع از اقدامات مداخله‌گرانه بعدی شود.
یادآوری - در زمینه میراث منقول، حفاظت پیشگیرانه معمولاً غیرمستقیم است، به این معنی که، این‌گونه اقدامات در محیط شیء صورت می‌گیرد.

۶-۳-۳

حفاظت درمانی

Remedial conservation

فعالیت‌هایی که به منظور متوقف کردن آسیب‌دیدگی یا محدود نمودن آسیب، مستقیماً بر روی شیء اعمال می‌شود.

۷-۳-۳

مرمت

Restoration

فعالیت‌هایی که با توجه به اهمیت شیء، مواد و روش‌های ساخت آن و با هدف درک ارزش، فهم و/یا استفاده از آن، به منظور استحکام بخشی و پایدارسازی بر روی شیء آسیب دیده اعمال می‌شود.
یادآوری ۱- در برخی انجمن‌های حرفه‌ای، به خصوص در زمینه آثار تاریخی- فرهنگی غیرمنقول، اصطلاح مرمت به‌طور سنتی تمام زمینه حفاظت را پوشش می‌دهد.
یادآوری ۲- حفاظت درمانی اغلب هم‌زمان با مرمت انجام می‌پذیرد.

۴-۳ اصطلاحات حفاظت پیشگیرانه

۱-۴-۳

مراقبت و نگهداری

Maintenance

فعالیت‌های حفاظتی پیشگیرانه دوره‌ای با هدف پایدار کردن یک شیء در شرایط مناسب برای حفظ ارزش‌های آن است.

مثال‌ها: تمیز کردن آب‌روها، روغن‌کاری ماشین‌آلات کاری، گردگیری مبلمان و

۲-۴-۳

مراقبت از مجموعه

Collection care

حفاظت پیشگیرانه اعمال شده بر یک مجموعه است. یادآوری - در کشور انگلستان، "مراقبت از مجموعه" در بخش‌های تاریخی، غالباً "خانه‌داری" نامیده می‌شود.

۳-۴-۳

کنترل محیطی

Environmental control

مدیریت یک یا چند عامل محیطی است. یادآوری - این اصطلاح مربوط به دما، رطوبت نسبی، نور، آلودگی و ... است.

۴-۴-۳

پایش

Monitoring

روند اندازه‌گیری، بررسی و ارزیابی ویژگی‌های مواد اشیاء و/یا عوامل محیطی در طول زمان است.

۵-۴-۳

ارزیابی ریسک

Risk assessment

شناسایی، تحلیل و ارزیابی تهدیداتی که ممکن است بزرگ و احتمال وقوع آنها را تغییر دهد. یادآوری - ارزیابی ریسک بخشی از روند کلی «مدیریت ریسک» است. [5] [73:2002].
آزیربند ۳-۱-۷ استاندارد ISO/IEC Guide

۶-۴-۳

آمادگی در برابر شرایط اضطراری

Emergency preparedness

به اقدامات و فعالیت‌های صورت گرفته در جهت کاهش اثرات حوادث مخرب احتمالی، گفته می‌شود. یادآوری - این اصطلاح دربرگیرنده طراحی یک برنامه پاسخ به بحران است.

۳-۵ اصطلاحات حفاظت اصلاحی و مرمت

۳-۵-۱

تیمار، اقدام، درمان

Treatment

به عملی که مستقیماً بر روی شیء انجام شده گفته می‌شود. یادآوری - درمان، یکی از مداخلات ممکن برای حفاظت است.

۳-۵-۲

درمان انبوه

Mass conservation treatment

حفاظت درمانی یکنواخت اعمال شده بر تعداد زیادی از اشیاء در شرایط یکسان و به صورت هم‌زمان است.

۳-۵-۳

پاکسازی

Cleaning

به جدا ساختن مواد آسیب‌رسان و مخرب از یک شیء، گفته می‌شود. یادآوری - اثرات مواد آسیب‌رسان همیشه باید ذکر شود. مثلاً: آسیب احتمالی، پنهان ساختن جزئیات، نازیباسازی و ...

۳-۵-۴

استحکام‌بخشی

Consolidation

بهبود و انسجام درونی یا پایداری مکانیکی است که معمولاً با اضافه کردن مواد انجام می‌شود. یادآوری - وقتی که فقط پایداری مکانیکی مد نظر است، از واژه «مقاوم‌سازی» نیز استفاده می‌شود.

۳-۵-۵

بازچسبانی وصالی

Reassembly

به قرار دادن قطعات تکه تکه از یک شیء در کنار هم، گفته می‌شود. یادآوری - اصطلاح «مرمت آناستیلوویس» گاهی اوقات در ارتباط با آثار تاریخی - فرهنگی غیرمنقول استفاده می‌شود.

۳-۵-۶

بازسازی

Reconstruction

منسجم کردن دوباره یک شیء به شکل ابتدایی با استفاده از مواد موجود یا جایگزین است. یادآوری ۱- بازسازی به اهمیت یک شیء توجه داشته و بر پایه مدارک است. یادآوری ۲- بازسازی می‌تواند واقعی یا مجازی باشد.

یادآوری ۳- در برخی جوامع، اصطلاح "مرمت" به جای بازسازی که در اینجا تعریف شده است، به کار برده می‌شود.

۷-۵-۳

یکپارچه‌سازی مجدد (بازپیرایی)

Reintegration

اضافه کردن ماده به‌منظور تسهیل درک و فهم یک شیء است.

مثال‌ها: پرداخت کردن، پرکردن شکاف‌ها، الحاق و ...

یادآوری - یک‌پارچه‌سازی مجدد با توجه به اهمیت شیء و بر پایه شواهد و مدارک است.

۸-۵-۳

احیا

Rehabilitation

به انجام مداخلات بر روی یک شیء غیرمنقول به‌منظور بازگردانی عملکرد سابق برای انطباق با یک عملکرد

متفاوت و یا استانداردهای آسایش، امنیت و دسترس‌پذیری، گفته می‌شود.

یادآوری ۱- بهتر است احیا بر پایه مدارک و ادله از جمله اهمیت صورت پذیرد.

یادآوری ۲- احیا به‌طور کلی یک فعالیت حفاظتی نیست، اما ممکن است برخی اقدامات حفاظتی را شامل شود.

۹-۵-۳

نوسازی

Renovation

عملیات تجدید و نو ساختن یک شیء، بدون لزوم توجه به مواد یا اهمیت آن است

یادآوری ۱- نوسازی یک فعالیت حفاظتی نیست.

یادآوری ۲- با این حال یک طرح نوسازی ممکن است برخی اقدامات حفاظتی را در بر گیرد.

۱۰-۵-۳

تعمیر

Repair

به فعالیت‌های اعمال شده بر روی یک شیء، به‌منظور بازگرداندن عملکرد یا ظاهر آن است.

یادآوری ۱- تعمیر صرفاً وقتی که به اهمیت شیء توجه داشته و برپایه مدارک و ادله باشد، یک عملیات مرمتی است.

یادآوری ۲- تعمیر در زمینه آثار تاریخی- فرهنگی غیرمنقول، معمولاً یک حفاظت اصلاحی به حساب می‌آید.

۳-۶ اصطلاحات برنامه‌ریزی و مستندسازی

۱-۶-۳

مدیریت مجموعه

Collection management

فرآیندها و مراحل مربوط به توسعه، اطلاعات، دسترسی به مجموعه و مراقبت از آن است.

یادآوری ۱- این اصطلاح شامل اکتساب/ در اختیار گذاردن، فهرست مستندات، امنیت و ... است.
یادآوری ۲- فرض بر این است که مؤسسات معمولاً دارای استراتژی و سیاست‌هایی برای پیاده‌سازی مدیریت مجموعه، هستند.

یادآوری ۳- این اصطلاح به‌طور عمده در زمینه آثار تاریخی- فرهنگی منقول استفاده می‌شود.

۲-۶-۳

برنامه‌ریزی حفاظت

Conservation planning

ابزار مدیریت برای توسعه و هماهنگی فعالیت‌ها و اقدامات حفاظتی است.
یادآوری- یک نتیجه برنامه‌ریزی حفاظت می‌تواند «طرح حفاظتی» باشد.

۳-۶-۳

بررسی‌ها

Investigation

جمع‌آوری تمام اطلاعات لازم برای فرآیند تصمیم‌گیری حفاظت است.
یادآوری ۱- این اطلاعات باید هر دو کمی و کیفی باشد.
یادآوری ۲- تحقیقات معمولاً حالت مخرب داشته و متضمن باز کردن کف یا سقف، سوراخ کردن برای فیبرنوری، نمونه- برداری و ... است و ممکن است به‌صورت موضعی مخرب باشد، زیرا مانند یک حفاری باستان‌شناسی است. روش‌های غیرمخرب شامل بازرسی، سنجش از دور، مطالعه مستندات و یا منابع شفاهی و ... هستند.

۴-۶-۳

ارزیابی شرایط

Condition survey

بازرسی برای ارزیابی وضعیت است.

۵-۶-۳

گزارش وضعیت

Condition report

ثبت شرایط برای یک هدف خاص، با ذکر تاریخ و نام نویسنده است.
یادآوری- گزارش وضعیت به‌طور معمول نتیجه بررسی یکی از شرایط است.

۶-۶-۳

تشخیص (آسیب‌شناسی)

Diagnosis

فرآیند شناسایی وضع موجود یک شیء، تعیین ماهیت آن و علل هرگونه تغییر و هم‌چنین ذکر نتایج به‌دست آمده است.

یادآوری - تشخیص بر مبنای مشاهده، بررسی، تجزیه و تحلیل تاریخی و غیره است.

۷-۶-۳

طرح پیشنهادی حفاظت

Conservation proposal

توصیه‌های ناشی از تشخیص، به‌منظور برنامه‌ریزی حفاظت، گفته می‌شود. یادآوری - در برخی کشورها، این اصطلاح دربرگیرنده، یا با اشاره به، یک سند با عنوان «بیانیه اهمیت» است.

۸-۶-۳

مستندات

Documentation

اطلاعات ثبت شده موجود، جمع‌آوری شده و نگهداری شده به‌منظور ارجاع برای اعمال حفاظتی حال و آینده هستند.

مثال: پرتونگاری پرتو ایکس، نقشه‌ها، عکس‌ها، گزارش‌های نوشته شده، فایل‌های رایانه‌ای، تصویرسنجی^۱، اسکن لیزری و ...

یادآوری - این اصطلاح می‌تواند به خود فرآیند مستندسازی نیز اشاره داشته باشد.

پیوست الف
(اطلاعاتی)
فهرست اصطلاحات

صفحه	عنوان
۶	حفاظت پیشگیرانه، ۵-۳-۳
۶	حفاظت درمانی، ۶-۳-۳
۸	درمان انبوه، ۲-۵-۳
۳	دگرگونی، ۴-۲-۳
۶	دوام، ۴-۳-۳
۴	دیرینگی (پیرشدگی)، ۶-۲-۳
۵	سازگاری، ۳-۳-۳
۳	شرایط، ۱-۲-۳
۱	شیء، ۳-۱-۳
۱۱	طرح پیشنهادی حفاظت، ۷-۶-۳
۴	فرسودگی، ۸-۲-۳
۷	کنترل محیطی، ۳-۴-۳
۱۰	گزارش وضعیت، ۵-۶-۳
۲	مجموعه، ۴-۱-۳
۳	محیط اطراف، ۲-۲-۳
۹	مدیریت مجموعه، ۱-۶-۳
۷	مراقبت از مجموعه، ۲-۴-۳
۶	مراقبت و نگهداری، ۱-۴-۳
۶	مرمت، ۷-۳-۳
۱۱	مستندات، ۸-۶-۳
۱	میراث فرهنگی، ۱-۱-۳
۱	میراث فرهنگی ملموس، ۲-۱-۳
۳	نقص (عیب)، ۵-۲-۳
۹	نوسازی، ۹-۵-۳
۵	هوازدگی، ۱۰-۲-۳
۸	یکپارچه‌سازی مجدد (بازپیرایی)، ۷-۵-۳

صفحه	عنوان
۴	آسیب، ۷-۲-۳
۷	آمادگی در برابر شرایط اضطراری، ۶-۴-۳
۹	احیا، ۸-۵-۳
۲	ارزش، ۵-۱-۳
۷	ارزیابی ریسک، ۵-۴-۳
۱۰	ارزیابی شرایط، ۴-۶-۳
۸	استحکام بخشی، ۴-۵-۳
۲	اصالت، ۷-۱-۳
۲	اهمیت، ۶-۱-۳
۸	بازجسبانی وصالی، ۵-۵-۳
۸	بازسازی، ۶-۵-۳
۳	بستر/ محتوا، ۸-۱-۳
۱۰	بررسی‌ها، ۳-۶-۳
۵	برگشت پذیری، ۲-۳-۳
۱۰	برنامه‌ریزی حفاظت، ۲-۶-۳
۴	بی‌ثباتی (ناپایداری)، ۹-۲-۳
۸	پاکسازی، ۳-۵-۳
۷	پایش، ۴-۴-۳
۱۰	تشخیص (آسیب‌شناسی)، ۶-۶-۳
۹	تعمیر، ۱۰-۵-۳
۳	تمامیت (یکپارچگی)، ۳-۲-۳
۷	تیمار، اقدام، درمان، ۱-۵-۳
۵	ثبات شیمیایی، ۲-۹-۲-۳
۴	ثبات مکانیکی، ۱-۹-۲-۳
۵	حفاظت، ۱-۳-۳
۵	حفاظت-مرمت، ۱-۳-۳

کتابنامه

- [۱] استاندارد ملی ایران شماره ۱۴۷۵۱، مبانی طراحی سازه‌ها- ارزیابی سازه‌های موجود
- [۲] استاندارد ملی ایران شماره ۱۶۸۶۹، اطلاعات و مستندسازی- پایداری و دوام نوشته، چاپ و تکثیر روی کاغذ- الزامات و روش‌های آزمون
- [۳] استاندارد ملی ایران شماره ۱۰۴۴۳، اطلاعات و مستندسازی الزامات ذخیره سازی اسناد برای منابع کتابخانه ای و آرشیوی
- [4] ISO 5127:2001, Information and documentation - Vocabulary
- [5] ISO/IEC Guide 73:2002, Risk management - Vocabulary - Guidelines for use in standards
- [6] ISO 16245:2009, Information and documentation - Boxes, file covers and other enclosures, made from cellulosic materials, for storage of paper and parchment documents
- [7] EN ISO 9706:1998, Information and documentation - Paper for documents - Requirements for permanence (ISO 9706:1994)
- [8] EN 1990:2002, Eurocode - Basis of structural design
- [9] BS 7913:1998, Guide to the principles of the conservation of historic buildings, BSI British Standards Institution, 1998
- [10] BS 5454:2000, Recommendations for the storage and exhibition of archival documents, BSI British Standards Institution, 2000
- [11] NF Z 40-011:2005, A methodology to assess the physical conditions of archive and library holdings,
- [12] PAS 197:2009, Code of practice for cultural collections management, Collections Trust and BSI British Standards Institution, 2009 Paris, AFNOR, November 2005
- [13] ISO 704:2009, Terminology work - Principles and methods
- [14] ISO 10241:1992 International terminology standards - Preparation and layout
- [15] CEN/CENELEC Internal Regulations – Part 3: Rules for the structure and drafting of CEN/CENELEC Publications, 2009
- [16] Council Directive 93/7/EEC of 15 March 1993 on the return of cultural objects unlawfully removed from the territory of a member state
- [17] Council Regulation (EC) No 116/2009 of 18 December 2008 on the export of cultural goods
- [18] International Charter for the Conservation and Restoration of Monuments and Sites (Venice Charter 1964)
- [19] International Council on Monuments and Sites (ICOMOS), New Zealand Charter for the Conservation of Places of Cultural Heritage Value, 1992
- [20] Guidelines on Education and Training in the Conservation of Monuments, Ensembles and Sites (1993)
- [21] Nara Document on Authenticity, Nara 1994
- [22] Principles for the Recording of Monuments, Groups of Buildings and Sites (1996)
- [23] The Burra Charter. The Australia ICOMOS charter for the conservation of places of cultural significance (1999)
- [24] Déclaration d'engagement éthique des membres de l'ICOMOS - (Version révisée, Novembre 2002, Madrid)
- [25] ICOMOS Charter – Principles for the analysis, conservation and structural restoration of architectural heritage (2003)

- [26] ISCARSAH Guidelines, Recommendations for the analysis, conservation and structural restoration of architectural heritage, ICOMOS (2003)
- [27] ICOMOS Principles for the preservation and conservation/restoration of wall paintings (2003)
- [28] ICOMOS-ISCS: Illustrated glossary on stone deterioration patterns = Glossaire illustré sur les forms d'altération de la pierre (English-French version; version anglais-français). Paris: ICOMOS, 2008 –
[http://www.international.icomos.org/publications/monuments and sites/15/pdf/Monuments and Sites 15 ISCS Glossary Stone.pdf](http://www.international.icomos.org/publications/monuments%20and%20sites/15/pdf/Monuments%20and%20Sites%2015%20ISCS%20Glossary%20Stone.pdf)
- [29] Terminology to characterize the conservation of tangible cultural heritage, New Delhi 2008
- [30] The Conservator-Restorer: a Definition of the Profession, 1984
- [31] E.C.C.O. Professional Guidelines I - The Profession, 2002
 II - Code of Ethics, 2003
 III - Basic Requirements for Education in Conservation-Restoration, 2004
- [32] Document of Pavia. Preservation of Cultural Heritage: towards a European Profile of the conservator – restorer, Pavia 1997
- [33] Architecture: method et vocabulaire / Inventaire general des monuments et des richesses artistiques de la France; par Jean-Marie Pérouse de Montclos. 3e éd, Paris, Imprimerie Nationale, Editions du patrimoine, 2001, 622 p., 2 vol. (Principes d'analyse scientifique). ISBN 2-85822-593-1
- [34] Beck James, L'art défiguré, critique des restaurations contemporains, Lyon, Aléas, 2006, ISBN 2843011269
- [35] Bergeon-Langle Ségolène, Curie Pierre, Peinture et dessin, vocabulaire typologique et technique, Paris, Editions du patrimoine, 2009, ISBN 978-2-7577-0065-5
- [36] Bestandserhaltung in Archiven und Bibliotheken: Normen / DIN Deutsches Institut für Normung e.V., ed. by Hofmann, Rainer; Wiesner, Hans-Jörg. 2nd edition, Berlin, Wien, Zürich: Beuth, 2009, ISBN 978-3-410-21069-6
- [37] Boito, Camillo, Conservare o restaurare Questioni Pratiche Di Belle Arti. Restauri, Concorsi, Legislazione, Professione, Insegnamento. Milano, Hoepli, 1893.
 Boito, Camillo, Conserver ou restaurer. Les dilemmes du patrimoine, Editions de l'imprimeur, 2000, ISBN 978-2-910735-45-6
- [38] Brandi, Cesare, Teoria del restauro. Lezioni raccolte da L. Vlad Borrelli, J. Raspi Serra e G. Urbani,
 Roma 1963 - Edizioni di Storia e Letteratura, ISBN 8884987105 Brandi, Cesare, Théorie de la restauration, Paris, Editions du Patrimoine, 2001, ISBN 2-85822-598-2
 Brandi, Cesare, Theorie der Restaurierung / Übersetzt von Dörthe Jakobs, Ursula Schädler-Saup. .
 ICOMOS – Hefte des Deutschen Nationalkomitees [Journal of the German national committee], XLI, ISBN 3-935643-32-2. ICOMOS Deutsches Nationalkomitee; Siegl Fachbuchhandlung, München, 2006
- [39] Caple, C., Conservation skills: judgement, methods and decision making, London [etc.], 2000, ISBN 0415188806, ISBN 0415188814
- [40] Choay, Françoise, L'allégorie du patrimoine, Seuil, 1992, ISBN 2-02-014392-5
 Choay, Françoise; Conrads, Ulrich; Neitzke, Peter: Das architektonische Erbe: eine Allegorie; Geschichte und Theorie der Baudenkmale, Braunschweig, 1997
 Choay, Françoise, Le patrimoine en questions: Anthologie pour un combat, Seuil, 2009, ISBN 978-2-02-100494-6 Choay, Françoise, The invention of the historic monument. Translated by Lauren M. O'Connell. Cambridge University Press, 2001, ISBN 0521454743

- [41] Clarification of Conservation/Restoration Education at University Level or Recognised Equivalent,
Munich, ENCoRE 2001, <http://www.encore.edu.org/encore/encoredocs/cp.pdf>
- [42] Conti, Alessandro, Storia del restauro et del conservazione del opere d'arte, Milano, Electa, 2002, ISBN 978884359821
Conti, Alessandro, History of the restoration and conservation of works of art, Butterworth-Heinemann, Elsevier, 2007, ISBN 0750669535
- [43] Drury, Paul; McPherson, Anna, Conservation principles, Policies and guidance for the sustainable management of the historic environment, English Heritage, 2008. 73 p
- [44] De Guichen, Gaël, Forbes Prize Lecture 2006: A common definition of Conservation and Restoration, in: IIC, Studies in Conservation (2007) 52, pp. 69-73, ISSN 0370-9124
- [45] Muñoz Viñas, Salvador, Contemporary Theory of Conservation, Oxford 2005, ISBN 0750662247
- [46] The Multilingual Conservation Dictionary (Project leader TEI of Athens Dept. of Conservation of Antiquities and Works of Art, Athens, Greece, 2001) = C.V.Horie & A.Tzanne eds., Conservation Dictionary, PK Net International, 2001
- [47] The National Trust, The National Trust manual of housekeeping: the care of collections in historic houses open to the public, London 2006, ISBN 0750655291
- [48] Philippot, Paul, et alii, Pénétrer l'art, restaurer l'oeuvre, une vision humaniste: Hommage en forme de florilège, Bruxelles, Groeninghe, 1990, ISBN 978-90-71868-09-2
- [49] Principles of Monument Conservation, Venice Charter (1964), ICOMOS, Michael Pretzet – Hefte des Deutschen Nationalkomitees [Journals of the German national committee], X1992, ISBN 3-87490-615- 9, pp. 7-43 (version trilingue allemand, anglais, français)
Principles of Monument Conservation, ICOMOS – Hefte des Deutschen Nationalkomitees [Journal of the German National Committee], XXX, 1999, ISBN 3-87490-668-X (Bilingual version English/French; version bilingue anglais, français)
- [50] Riegl Aloïs, Der moderne Denkmalkultus, sein Wesen, seine Entstehung, Wien, 1903, ISBN 9781160439749
Riegl Aloïs, Le culte moderne des monuments, son essence et sa genèse, Paris, Seuil, 1984, ISBN 978-20-200-6821-5
- [51] Pye, E., Caring for the past: issues in conservation for archaeology and museums, London 2001, ISBN 1902916107
- [52] Ruskin John, The seven lamps or laws of the Architecture, London, London Smith, Elder & Co., 1849
Ruskin John, Les sept lampes de l'architecture, Paris, Les presses d'aujourd'hui, 1980, ISSN 0224- 5086
Ruskin, John, Die sieben Leuchter der Baukunst, Leipzig 1900 (repr. Dortmund 1994), ISBN 3-88379- 690-5
- [53] Shorter Oxford Dictionary, Sixth Edition, Oxford University Press, 2007, ISBN 978-0-19-920687-2
- [54] Duden, Die Deutsche Rechtschreibung, 25., völlig neu bearbeitete und erweiterte Auflage, Mannheim, Leipzig, Wien, Zürich, 2009, ISBN 978-3-411-04015-5
- [55] Viollet-le-Duc, Eugène-Emmanuel, Dictionnaire raisonné de l'architecture française du XI e au XVIe siècle, Tome8, Article 'Restauration'
On-line, <http://www.archive.org/search.php?query=viollet-le-duc>
Article 'Restauration': <http://www.archive.org/details/onrestorationby00wethgoog>
- [56] International Council on Monuments and Sites (ICOMOS)
www.icomos.org

- [57] International Centre for the Study of the Preservation and Restoration of Cultural Property (ICCROM)
<http://www.iccrom.org/index.shtml>
- [58] AATA Online, comprehensive database of over 100,000 abstracts of literature related to the preservation and conservation of material cultural heritage
<http://www.aata.getty.edu/NPS/>
- [59] Bibliographic Database of the Conservation Information Network
http://www.bcin.ca/English/home_english.html
- [60] Canadian Heritage Information Network
<http://www.chin.gc.ca/>
- [61] International Council of Museums (ICOM)
www.icom.org
- [62] International Council of Museums – Committee for Conservation (ICOM-CC)
www.icom-cc.org
- [63] International Institute for Conservation of Historic and Artistic Works (IIC)
www.iiconservation.org